

5 juni, Den Haag Diligentia, 20.15 uur
8 juni, Amsterdam Concertgebouw, 20.15 uur

Liederencital Gundula Janowitz

Gundula Janowitz _____ sopraan
Irwin Gage _____ piano

R. Strauss

Heimkehr (A.F. von Schack) op. 15.5
Ich schwebte (K. Henckell) op. 48.2
Waldseligkeit (R. Dehmel) op. 49.1
Morgen (J.H. Mackay) op. 27.4
Wie sollten wir geheim sie halten (A.F. v. Schack) op. 19.4

F. Liszt

Über allen Gipfeln ist Ruh' (J.W. von Goethe)
Es rauschen die Winde (L. Rellstab)
Ihr Glocken von Marling (anoniem)
Oh, Lieb, so lang du lieben kannst (F. Freiligrath)

F. Liszt

Ich möchte hingeh'n (G. Herwegh)
Blume und Duft (F. Hebbel)
Die Loreley (H. Heine)

R. Strauss

Ständchen (A.F. von Schack) op. 17.2
Der Stern (A. von Arnim) op. 69.1
Die Nacht (H. von Gilm) op. 10.3
Wiegenlied (R. Dehmel) op. 41.1
Befreit (R. Dehmel) op. 39.2

Liederencital Liszt. Strauss

Het meest bekend werden van Franz Liszt zijn liederen zonder tekst: de pianotranscripties van 'Hohe Liebe', 'Gestorben war ich' en 'Oh, lieb so lang du lieben kannst', beter bekend als de Liebesträume.

En waarschijnlijk zijn zelfs Liszts arrangementen van andermans liederen bekender dan de 80 overige eigen liederen, waaronder zo'n 60-tal op Duitse tekst naast nog enkele op Franse, Italiaanse, Hongaarse en Engelse gedichten.

Niet dat Liszt eerbetuigingen tekort kwam, hij was reeds in zijn jeugd een levende legende en Heine vergeleek hem met een Griekse halfgod, maar daarbij dacht hij dan wèl aan de *vertolker* Liszt. Niet voor misverstanden vatbaar was Chopins mening: 'Liszt tracht de Parnassus te bereiken op de Pegasus van een ander. Onder ons gesproken: hij heeft veel van de boekbinder die het werk van anderen tussen zijn banden bindt'.

Inmiddels kijken we daar wat anders tegen aan en weten we bijvoorbeeld de late revolutionaire pianostukken, zoals de Bagatelle zonder tonaliteit, als richtingwijzende experimenten naar waarde te schatten. En geeft het niet te denken dat Liszts lied 'Ich möchte hingeh'n' reeds Wagners Isoldethema

toont—kompleet met dezelfde harmonieën—twaalf jaar voordat Wagner aan zijn Tristan und Isolde begon te werken?

Wat Richard Strauss' liederen betreft: daar liggen de zaken minder gekompliceerd: hij is een 'erkend' liederenkomponist die dan ook veelzeggend zijn oeuvre afsloot met 'Im Abendrot' en 'Drei Gesänge', meestal uitgevoerd als een geheel onder de titel 'Vier letzte Lieder'.

In dit programma is geput uit opusnummers 10, 15, 17, 19, 27, 39, 41, 48, 49 en 69, respectievelijk uit de jaren 1882-'83, 1885, 1885-'86, 1887-'88, 1894, 1898, 1899, 1900, 1901 en 1918.

Opus 10 betrof Strauss' eerste liederenpublicatie, de 21-jarige stond toen aan het begin van een glanzende dirigentenloopbaan (benoeming in Meiningen naast Hans von Bülow), maar zoals dat niet zelden gaat had hij al vele liederen gekomponeerd vóór die verschijning.

Strauss' grote drama's worden in de liederencycli voorbereid, zijn er mee verbonden zoals Debussy's Chansons de Bilitis (om maar eens een hoogtepunt uit de liederenliteratuur te noemen) met diens Pelléas et Mélisande.

Anderzijds is een volkse inslag in vele liederen onmiskenbaar, maar interessant is, dat Strauss ook voor zijn opera's wel eens putte uit de folklore (Joegoslavische liederen in de zetting van Franjo Kuhac, Zagreb 1878-'82).

En dan verbaast een uitspraak als 'Ik weet geen groter geluk te bedenken dan een eenvoudig lied te hebben geschreven, dat vijftig jaar later volkslied is geworden' allerminst.

E.V.

Gundula Janowitz en Irwin Gage